

Kunnskapsdepartementet

Nye regler om elevenes skolemiljø – nytt kapittel 9 A i opplæringsloven

Clara Hasselberg, Kunnskapsdepartementet

21. april 2017

Nye regler om skolemiljø

- Bakgrunn: Djupedalutvalget (NOU 2015:2)
- Høring av nytt kapittel 9 A i april 2016
- Proposisjon lagt fram for Stortinget 17. feb.

Prop. nr. 57 L (2016–2017)

- Målet er et mer effektivt regelverk mot mobbing og bedre håndheving

De store forslagene til endringer

- Lovfeste krav til **nulltoleranse**
- En tydeligere **aktivitetsplikt** erstatter vedtaksplikten og handlingsplikten
- En bedre **håndhevingsordning** erstatter dagens klageordning
- **Tvangsmulkt** som pressmiddel mot skoleeiere

Individuell rett og nulltoleranse

- Viderefører elevenes **individuelle rett** til et trygt og godt skolemiljø (§ 9 A-2)

Elevenes egen opplevelse er avgjørende

- Lovfester at skolen skal ha **nulltoleranse** mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering (§ 9 A-3)

Rendyrket aktivitetsplikt i skolen

- Beholder handlingsplikten, flytter vedtaksplikten
- Tydelige krav til hva som skal gjøres (§ 9 A-4)
 - følge med*
 - gripe inn*
 - varsle*
 - undersøke*
 - sette inn tiltak*
- Skjerpet plikt når ansatte mobber (§ 9 A-5)
- Enkeltvedtak for noen tiltak (eks. bortvisning, skolebytte)

Skolens aktivitet skal dokumenteres

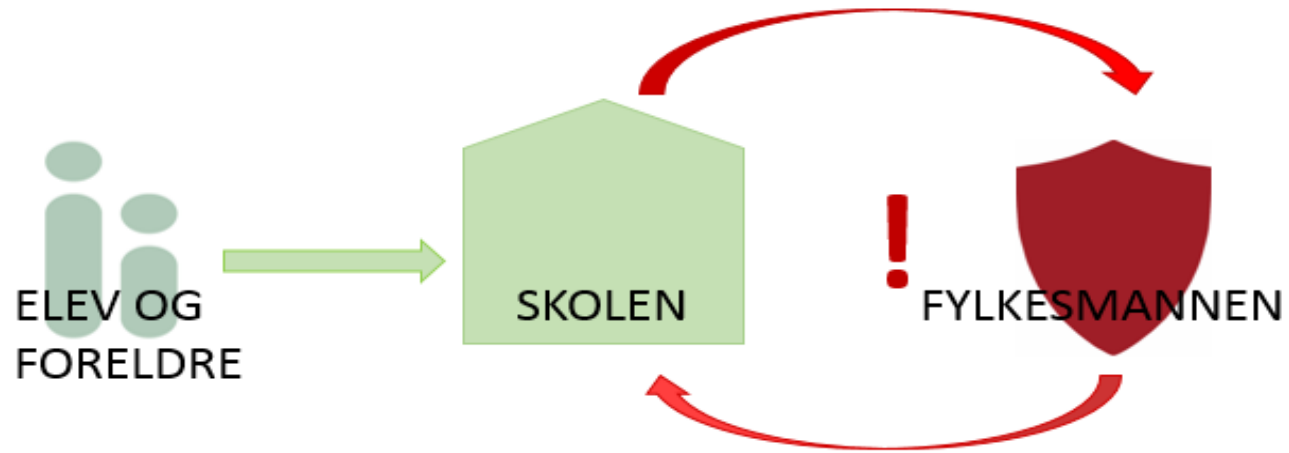
- Klare dokumentasjonskrav i loven (§ 9 A-4)
 - Aktivitetsplan når det settes inn tiltak (sjette ledd):
 - Problemet tiltaket skal løse
 - Hvilke tiltak som skal settes inn
 - Når tiltakene skal gjennomføres
 - Hvem som har ansvar for å gjennomføre tiltakene
 - Når tiltakene skal evalueres
- + dokumentere hva skolen gjør for å oppfylle aktivitetsplikten (sjuende ledd)

Når er aktivitetsplikten oppfylt?

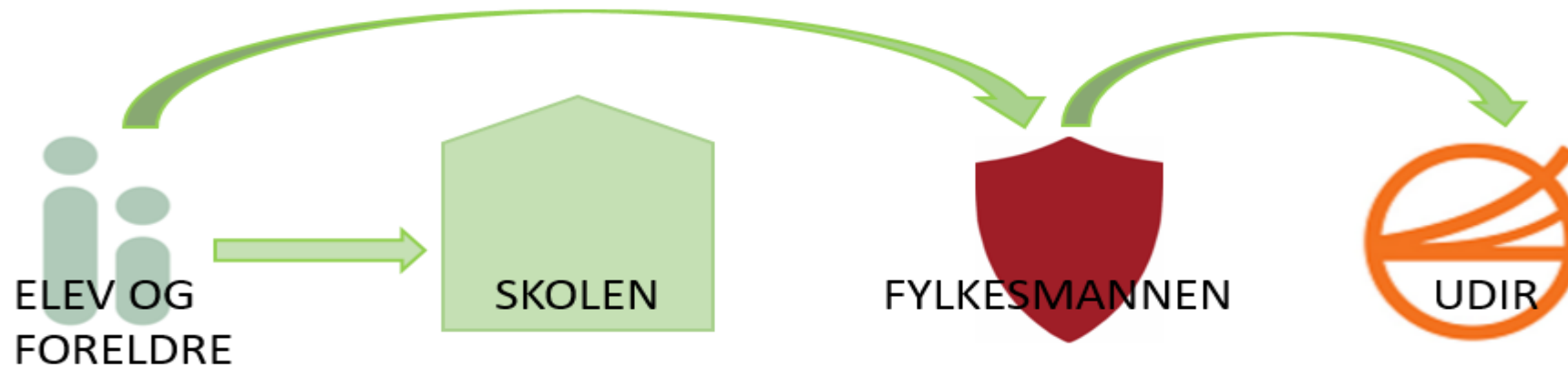
- Plikt til å sette inn tiltak så lenge eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø (§ 9 A-4 fjerde ledd)
 - Elevens opplevelse avgjørende
- Tiltakene skal være riktige etter en faglig vurdering
 - Elevens opplevelse ikke avgjørende
- Aktivitetsplikten er oppfylt om skolen har gjort alt det som med rimelighet kan forventes
 - Gjelder alle deler av aktivitetsplikten

Et bedre sikkerhetsnett

I DAG

AUG. 2017

En bedre håndhevingsordning

- Enklere, raskere og mer brukervennlig
- Lavterskel
- Elevene skal høres
- Fylkesmannen kan vedta og få til endring i praksis (om nødvendig med tvangsmulkt)
- 17 mill. kroner for å styrke fylkesmannens kapasitet og kompetanse

Håndhevingsordningen (§ 9 A-6)

- Fylkesmannen er førsteinstans
 - Tre avvisningsgrunner (andre ledd)
 - Saksbehandling etter forvaltningsloven (siste ledd)
 - Vedtak om hva skolen skal gjøre (fjerde ledd)
- Udir er klageinstans
 - Skoleeier har ikke klagerett (siste ledd)
 - Saksbehandling etter forvaltningsloven
 - Samme kompetanse som fylkesmannen

Hjemmel for tvangsmulkt (§ 9 A-12)

- Dagbøter som knyttes til fylkesmannens vedtak
- Legger økonomisk press på skoleeier til å gjennomføre fylkesmannens pålegg
- Nytt og etterspurt i vår sektor

Vilkår for vedtak om tvangsmulkt

- Brudd på aktivitetsplikten
- Forutsetter ikke skyld eller bestemt omfang
- Skal sikre gjennomføring av fylkesmannens vedtak
- Skal kunne unngås - Fylkesmannens vedtak må være klart og mulig å gjennomføre
- Følge forvaltningsloven, men skoleeier har ikke klagerett

Virkning av tvangsmulkt

- Være et økonomisk pressmiddel
- Starter å løpe etter en rettefrist. Løper til vedtaket er gjennomført.
- Skal kunne unngås
- Betales til statskassen
- Kan frafalles eller reduseres

Andre endringer i kapitlet om skolemiljø

- **Virkeområde:** Kapittel 9 A skal også gjelde for elever i leksehjelpordningen
- **Informasjonsplikt:** Plikt til å informere om rettighetene i kapittel 9 A, aktivitetsplikten og muligheten til å melde en sak til fylkesmannen

Ordensreglement og bortvisning

- Bestemmelsene flyttes til kapittel 9 A
- Bare tiltak som er nevnt i ordensreglementet kan brukes
- Bortvisning for resten av skoleåret må fastsettes i ordensreglementet
- En elev kan ikke lenger miste retten til videregående opplæring

Straff

- Straffebestemmelsen videreføres
- Straff knyttes til brudd på delpliktene i aktivitetsplikten
- Mer kvalifisert skyldkrav for personstraff:
 - forsettlige eller grovt uaktsomme brudd
 - gjentatte eller alvorlige brudd
- Foretaksstraff uten skyldkrav

Videreføres i nytt kapittel 9 A:

- Systematisk arbeid for et godt skolemiljø
- Krav til det fysiske miljøet
- Brukermedvirkning
- Erstatningsansvar

Veien videre mot nye regler

- Proposisjon behandles i Stortinget 22. mai 2017
- Nye regler kan tre i kraft høsten 2017
- Fylkesmannen er i allerede i gang med å ruste opp

